

УДК 368.91

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ З УРАХУВАННЯМ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ

В. Дранус, к. е. н., доцент

ORCID ID: 0000-0001-5617-6740

Т. Лункіна, д. е. н., доцент

ORCID ID: 0000-0001-7252-3239

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

О. Прокопишин, к. е. н., доцент

ORCID ID: 0000-0002-7027-3499

Львівський національний університет природокористування

Ю. Дощенко, здобувач вищої освіти

ORCID ID: 0009-0000-2237-6410

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

© В. Дранус, Т. Лункіна, О. Прокопишин, Ю. Дощенко, 2025

<https://10.31734/agrarecon2025.01-02.097>

Дранус В., Лункіна Т., Прокопишин О., Дощенко Ю. Сучасний стан та перспективи розвитку страхування життя в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду

Визначено сутність, роль та функції страхування життя, розглянуто класифікацію, форми та види страхових послуг у секторі особового страхування. Виокремлено наявні проблеми функціонування ринку страхування життя в Україні на сучасному етапі. Розглянуто нормативно-правове забезпечення діяльності страховиків, умови ліцензування їхньої діяльності, поділ на класи страхування та порівняно таку класифікацію з європейською. Проаналізовано динаміку основних показників ринку страхування життя в Україні за 2021–2024 роки, порівняно їхнє значення з основними показниками страхування життя в європейських країнах та США. Обґрунтовано доцільність впровадження інноваційних технологій та інструментів у страховому секторі економіки України. Зазначено, що в Україні страховий сектор надає досить широкий спектр послуг, що дає змогу забезпечити фінансовий захист у разі настання страхового випадку, але рівень зацікавленості громадян у страхових послугах значно нижчий, ніж у країнах Європи, що вказує на недостатнє інформування про страхові послуги та недовіру українців до страхових компаній, тому важливо скерувати більше ресурсів для залучення громадян та підприємств до страхування. Зазначено, що саме такий підхід дозволить наблизити Україну до країн ЄС та забезпечити пріоритетну роль вітчизняному страховому сектору. Для України важливо приділяти увагу досвіду розвинених країн Європи, а саме для розвитку та розширення можливостей нашого страхового ринку потрібно збільшити накопичення страхових компаній, що допоможе отримати доступ до нових технологій, найкращих практик і передового досвіду з європейських країн, це сприятиме підвищенню якості обслуговування та конкурентоспроможності українських страхових компаній. Запропоновано впровадження таких заходів для можливості розкрити наявний потенціал ринку страхування життя в Україні, як цифровізація процесів, впровадження інноваційних страхових продуктів, підвищення фінансової грамотності населення, перехід на європейські стандарти, розвиток партнерських програм у страхуванні життя, використання перестрахових операцій. Запропоновано впровадження міжнародних досвіду, стандартів та технологій в український сектор страхування життя, що може суттєво розширити перспективні напрями, збільшити конкурентоспроможність та модернізувати галузь.

Ключові слова: страхування життя, страхове законодавство, щільність страхування, проникнення страхування, євроінтеграція, перестраховування.

Dranus V., Lunkina T., Prokopyshyn O., Doshchenko Yu. Current conditions and prospects for life insurance development in Ukraine with a view to international experience

This article defines the essence, role, and functions of life insurance. It examines the classification, forms, and types of insurance services within the personal insurance sector. The article highlights the current problems facing the life insurance market in Ukraine and discusses the regulatory and legal framework governing the activities of insurers, including licensing conditions and class divisions of insurance. A comparison is made between Ukraine's classification of insurance and that of European countries. Additionally, the article analyzes the dynamics of key indicators of Ukraine's life insurance market from 2021 to 2024, comparing these indicators to those of life insurance markets in European countries and the United States. The necessity of introducing innovative technologies and instruments into the insurance sector of the Ukrainian economy is also emphasized. It is noted that while the insurance sector in Ukraine offers a wide range of services that provide financial protection in the event of insured occurrences, public interest in these services is significantly lower than in European countries. This gap indicates a lack of information about insurance services and a distrust among Ukrainians towards insurance companies. Therefore, it is crucial to invest more resources in attracting both citizens and enterprises to utilize insurance services. This strategy will not only help align Ukraine with EU standards but also enhance the importance of its domestic insurance sector. To develop and expand Ukraine's insurance market, it is important to draw from the experiences of developed European countries. Increasing the financial capacity of insurance companies will grant access to new technologies and best practices, which in turn can improve service quality and the competitiveness of Ukrainian insurance companies. The author suggests several measures to tap into the potential of the life insurance market in Ukraine. These include digitalizing processes, introducing innovative insurance products, improving financial literacy among the population, transitioning to European standards, developing partnership programs in life insurance, and utilizing reinsurance operations. By incorporating international standards and technologies into the Ukrainian life insurance sector, Ukraine can significantly broaden its opportunities, enhance competitiveness, and modernize the industry.

Keywords: life insurance, insurance legislation, insurance density, insurance penetration, European integration, reinsurance.

Постановка проблеми. В умовах формування соціально-орієнтованої економіки, де однією з основних цінностей є людський капітал, питання захисту здоров'я та життя громадян набуває особливого значення. Сучасна політична, соціальна, економічна та безпекова нестабільність в Україні ускладнюють можливість держави забезпечувати належний рівень матеріального добробуту населення та фінансової стабільності. Військова агресія значно підвищила ризики втрати роботи, доходів, бізнесу, домогосподарства і, що найважливіше, здоров'я та навіть життя.

Один із напрямів досягнення більшої впевненості в майбутньому – страхування життя, що дає змогу громадянам самостійно дбати про своє фінансове забезпечення. В умовах переходу економіки на новий інноваційний рівень ризики продовжують зростати, і страхування стає ефективним механізмом їхньої нейтралізації або мінімізації. Попри це, ринок страхування життя в Україні залишається недостатньо розвиненим, особливо порівняно із зарубіжними країнами, де він займає вагомий частку в доходах страхових компаній і є ефективною галуззю. Для України сьогодні актуальне вивчення зарубіжного досвіду та популяризація культури страхування серед громадян.

Аналіз міжнародного досвіду страхового ринку допоможе визначити місце Укра-

їни на європейському та світовому ринках страхування життя, а також означити відмінності параметрів і пропорцій вітчизняного страхового сектору порівняно з європейськими стандартами. Становлення ринку страхування життя передбачає вирішення складних та довгострокових завдань, що постають перед державою, НБУ та всіма учасниками страхового ринку в контексті євроінтеграції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз ринку страхування життя України, а саме його сучасний стан і перспективи розвитку, здійснювали вітчизняні науковці-дослідники: з погляду нормативно-правового регулювання ринку страхування життя – посадові особи НБУ (Національний банк України, 2025); з урахуванням іноземного досвіду і державного регулювання – В. Волошина-Сідей та А. Коверза (2022). Проблеми дослідження закономірностей функціонування страхового ринку для країн із перехідною економікою свідчать про велике значення показника концентрації страховиків (Thorburn, 2018). Актуальним також залишається питання участі іноземних інвесторів і ступеня задіяності вітчизняного ринку перестрахування (Шкурко, 2022, с. 93).

Але, незважаючи на наявність великої кількості праць, присвячених цій тематиці, встановлення та дослідження перспективних напрямів для розвитку та ефективного

функціонування ринку страхування життя в Україні в умовах європейської інтеграції та сучасних умовах війни створюють додаткові виклики для дослідження цієї галузі страхових послуг в Україні.

Постановка завдання. Страхування життя як невід’ємна складова ринку фінансових послуг переживає значні трансформації в усьому світі. Ці зміни зумовлені цифровізацією, регуляторними реформами, зміною пріоритетів споживачів, зростанням конкуренції. Аналіз зарубіжного досвіду розвитку ринку страхування життя надзвичайно актуальний для вдосконалення національного ринку страхових послуг.

Наше завдання – аналіз та систематизація факторів, що впливають на розвиток ринку страхування життя, розробка практичних рекомендацій щодо перспектив розвитку страхового сектору в Україні на основі визначення глобальних тенденцій у сфері страхування життя та їх впливу на вітчизняний ринок.

Методика дослідження та матеріали. Теоретичну основу дослідження становлять системний метод і структурно-діяльнісний підхід. Для систематизації показників функціонування ринку страхування життя використано аналіз і синтез. Аналіз передбачає фінансово-економічний аналіз та розрахунки основних показників функціонування ринку страхування життя в Україні та зарубіжних країнах; абстрактно-логічний метод слугував основою у формулюванні висновків; табличний метод сприяв наочному відтворенню результатів дослідження; комплексно-системний використовувався для розробки рекомендацій; кореляційний аналіз – для вивчення співвідношення між факторами функціонування ринків страхування життя в різних країнах. Метод порівняння застосовано для встановлення подібностей та відмінностей у функціонуванні ринків страхування життя різних країн. Інформаційну базу становлять звіти з науково-дослідницьких робіт, матеріали НБУ, статті у фахових наукових виданнях, книги, матеріали науково-практичних конференцій, інтернет-ресурси.

Виклад основного матеріалу. За своєю суттю страхування життя – це форма фінансового захисту та довгострокових інвестицій, що передбачає укладання договору між страхувальником (особою, яка сплачує страхові внески) та страховою компанією. У

межах цього договору страхова компанія зобов’язується виплатити визначену суму грошей у разі настання страхових випадків, як-от: смерть застрахованої особи; дожиття застрахованою особою до певного віку або події; настання інвалідності чи серйозного захворювання.

Основні функції страхування життя:

- захисна: фінансова підтримка сім’ї або залежних осіб у разі непередбачених обставин;
- накопичувальна: можливість накопичення коштів для майбутніх потреб (освіта дітей, пенсія, великі покупки);
- інвестиційна: певні види страхування життя дозволяють отримувати інвестиційний дохід;
- соціальна стабілізація: зниження фінансових ризиків для родини.

У вітчизняній науковій думці та практиці найпоширенішими є такі чотири підходи до класифікації страхування життя:

- 1) з позиції відокремлення різних видів страхування життя;
- 2) з позиції виокремлення його видів та форм;
- 3) як складова особистого страхування;
- 4) з позиції виділення різних видів та типів договорів страхування життя.

Найвужчим за змістовністю є третій підхід, згідно з яким страхування життя вчені не розглядають окремо, а виділяють його лише як складову у класифікації особистого страхування (Волошина-Сідей та Коверза, 2022).

В Україні страхування життя має різні форми, що залежать від типу страхових ризиків, мети страхування та механізмів виплат. Ось основні форми страхування життя:

1. Ризикове страхування життя. Страхова виплата здійснюється лише у разі настання страхового випадку (смерті або втрати працездатності), при цьому накопичення коштів відсутнє, тому зазвичай укладається на обмежений термін (від одного року). Популярне серед людей, які хочуть забезпечити фінансову підтримку своїм близьким у разі непередбачуваних подій.

2. Накопичувальне страхування життя. Поєднує захист життя та можливість накопичення коштів до певного віку або дати. У разі дожиття до кінця строку договору страхувальник отримує накопичену суму та можливі додаткові бонуси. Термін дії догово-

рів – від п'яти до 30 років.

3. Інвестиційне страхування життя. Частина внесків інвестується у фінансові інструменти (акції, облігації, фонди). Страхувальник отримує виплати залежно від результатів інвестицій. Містить як ризикову складову (захист життя), так і накопичувальну. Підходить для тих, хто хоче потенційно збільшити капітал.

4. Пенсійне страхування життя. Дозволяє накопичити кошти для забезпечення додаткових виплат після виходу на пенсію. Виплати можуть здійснюватися одноразово або у вигляді регулярних ануїтетних платежів.

5. Довгострокове страхування здоров'я та критичних захворювань. Страхові виплати надаються в разі діагностування серйозних захворювань або настання інвалідності. Може бути оформлено окремим договором або додатковим до основного страхування життя.

6. Колективне страхування життя. Укладається роботодавцем на користь співробітників, передбачає як ризикові, так і накопичувальні компоненти.

До проблем, що стримують розвиток страхування життя в Україні, належать: низький рівень фінансової грамотності населення та культури довгострокового планування, недовіра до страхових компаній, нестабільна політична та економічна ситуація, недосконалість законодавчої бази, відсутність ефективних механізмів захисту прав споживачів, складність страхових продуктів, низька прибутковість інвестицій страхових резервів.

Зокрема, щодо законодавчої бази, новий Закон України «Про страхування» (Про страхування... 2025) набув чинності через два роки після його прийняття, надавши учасникам страхового ринку та державним органам достатній період для розробки підзаконних актів та адаптації своєї діяльності до нових вимог. Оновлене законодавство передбачає додатковий перехідний період до 30 червня 2024 року, протягом якого страхові компанії мають завершити впровадження всіх вимог Закону № 1909-ІХ. Національний банк України повідомляє, що на кінець лютого 2024 року він завершив розробку та затвердження ключових нормативно-

правових актів для регулювання ринку фінансових послуг (НБУ, 2025). До них належать положення про класи страхування, вимоги до управління страховиками, регламентація актуарної діяльності, порядок добровільного виходу з ринку страховиків та передачі страхового портфеля, а також вимоги до платоспроможності та інвестиційної діяльності страховиків. Також НБУ забезпечив скасування застарілих актів та внесення змін до чинних нормативних документів. Проте через відсутність значної частини необхідних нормативно-правових актів страховий ринок опинився у стані регуляторної невизначеності, що створює потенційні ризики для страхових компаній та їхніх клієнтів. Сподіваємося, що державні органи найближчим часом зможуть завершити розробку вторинного законодавства, а учасники ринку матимуть змогу адаптуватися до нових умов.

Крім зазначених вище проблем з імплементацією, Закон України «Про страхування» (Про страхування... 2025) не дає визначення страхування життя, проте регламентує вимоги до розміру мінімального статутного фонду страховиків, що отримали ліцензію на страхування життя, в сумі не менше 48 млн грн. Для цілей ліцензування страхової діяльності введено 23 класи страхування (з них 5 класів страхування життя) замість понад 50 видів страхування. З практичного погляду, це полегшує життя страховикам, які до прийняття нового закону були зобов'язані розробити правила страхування та отримати відповідну ліцензію щодо кожного виду страхування, за яким вони надавали страхові послуги. Перехід до меншої кількості класів страхування зменшує регуляторне навантаження на страховиків та наближає вітчизняне законодавство до європейських стандартів. Так, наприклад, деякі класи покривають до 12 видів страхування. У такий спосіб ліцензування страхової діяльності певною мірою спрощується, оскільки замість 12 окремих ліцензій можна отримати одну (Колос та Гембаровська, 2024).

Проблема класифікації страхування, зокрема життя, була актуальною для України, тому нова редакція Закону України «Про страхування» має ознаки адаптації до європейського страхового законодавства, зокрема Директиви 2002/83/ЄС (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняння класифікації страхування життя за Директивою 2002/83/ЄС та Законом України «Про страхування»

Директива 2002/83/ЄС		Закон України «Про страхування»	
Клас	Характеристика	Клас	Характеристика
1 клас	1. Дожиття до певного віку; страхування на випадок смерті; дожиття або дострокового настання смерті; шлюбне страхування; страхування при народженні дитини; 1.2. Ануїтети; 1.3. Додаткове страхування, на випадок смерті, що настала у результаті нещасного випадку	Клас 19	Страхування життя (інше, ніж передбачено класами 20, 21, 22, 23)
2 клас	2.1. Шлюбне та страхування при народженні	Клас 20	Страхування життя до шлюбу та до народження дитини
3 клас	3.1. Дожиття до певного віку; страхування на випадок смерті; шлюбне страхування; страхування при народженні дитини; 3.2. Ануїтети	Клас 21	Інвестиційне страхування життя
4 клас	4.1. Постійне медичне страхування	Клас 22	Безперервне страхування здоров'я
5 клас	5.1. Тонтіни, які є видом взаємного страхування та передбачають спільну капіталізацію своїх внесків	Клас 23	Пенсійне страхування.
6 клас	6.1. Операції щодо викупу капіталу, які базуються на актуарних розрахунках		
7 клас	7.1. Страхування пенсій, у тому числі управління груповими пенсійними фондами		
8 клас	8.1. Операції, безпосередньо пов'язані з накопиченням		
9 клас	9.1. Операції щодо тривалості людського життя, у випадку, якщо вони реалізуються або управляються страховиками на власний ризик		

Джерело: сформовано авторами на основі (Directive 2002/83/EC... 2002; Про страхування, 2025)

У 2024 році в Україні запроваджено нововведення у сфері страхування: тепер страховий захист визначається за класами страхування, а не за окремими видами. Національний банк, як регулятор страхового ринку, перейшов від ліцензування конкретних видів страхування до ліцензування за класами. Ця зміна спрямована на адаптацію діяльності страховиків до європейських стандартів. Раніше страхові компанії були зобов'язані отримувати окрему ліцензію на кожен вид страхування, що часто призводило до наявності десятків ліцензій в одного страховика. Тепер достатньо однієї ліцензії на клас страхування. Страхові компанії можуть змінювати обсяг ліцензії, додаючи нові класи або скорочуючи наявні. Законодавство визначає п'ять класів у сфері страхування життя (*life*) та 18 класів у напрямі *non-life* страхування. Наприклад, раніше страхування життя було єдиним видом, а тепер воно поділене на п'ять класів: страхування життя до шлюбу та народження дитини, інвестиційне страхування життя, безперервне страхування здоров'я, пенсійне страхування та страхування життя, яке не належить до попередніх класів. Що це означає для споживачів? Для клієнтів страхових компаній зміни торкнуться лише термінології. Вони, як і

раніше, отримуватимуть необхідний страховий захист, але вже в межах класів страхування та відповідних ризиків. Водночас страховики зможуть пропонувати нові страхові продукти та покращувати якість своїх послуг.

Окрім зазначених у табл. 1 класів, також є змішане накопичувальне страхування життя, яке охоплює декілька видів страхування: дожиття застрахованої особи до певного строку, настання смерті застрахованої особи, а також часткову або повну втрату здоров'я внаслідок хвороби чи нещасного випадку (Федорович та Панас, 2024).

Проаналізуємо функціонування ринку страхування життя та динаміку основних його показників в Україні (табл. 2).

У 2024 році ринок страхування життя в Україні демонстрував позитивну динаміку. За перші дев'ять місяців 2024 року страхові премії зі страхування життя зросли від 3,57 млрд грн до 4,06 млрд грн, що становить приріст приблизно на 13,7 %. Рівень виплат у цьому сегменті також зріс від 22 % до 24 %. У першому кварталі 2024 року обсяги валових страхових платежів у сегменті страхування життя досягли 1,3 млрд грн, що на 18 % більше порівняно з аналогічним періодом попереднього року. За перше

півріччя 2024 року технічні резерви зі страхування життя становили 11 941 млн грн. Загалом ринок страхування життя в Україні у 2024 році продовжував зростати, демонструючи стійкість та адаптивність до поточних економічних умов.

Показник щільності страхування життя, який відображає середні витрати на страхування життя на одну особу, є важливим

індикатором розвитку цього сегмента ринку. За наявними даними, у 2024 році обсяг страхових премій зі страхування життя в Україні становив 4,06 млрд грн. З огляду на кількість населення України, яка становить приблизно 36 мільйонів осіб, щільність страхування життя можна оцінити приблизно в 113 гривень на особу на рік.

Таблиця 2

Аналіз динаміки основних показників ринку страхування життя в Україні за 2021–2024 роки

Показник	9 міс. 2021	9 міс. 2022	9 міс. 2023	9 міс. 2024	Відхилення 2024 до 2023
Кількість life СК	19	13	12	11	-1
Премії страхування життя, млрд грн	1,5	3,5	3,57	4,06	0,49
Відшкодування, млрд грн	0,2	0,6	1,2	1,1	-0,1
Рівень виплат страхування життя, %	14	18	22	24	2

Розраховано авторами на основі (НБУ, 2025; FORINSURER, 2025)

Для порівняння, у попередні роки цей показник був значно нижчим. Наприклад, у 2022 році він становив лише 2,1 євро (приблизно 70 гривень) на особу, що було в сім разів менше за мінімальний показник серед країн Європейського Союзу. У середньому в країнах ЄС на страхування витрачається 2022 євро на рік у розрахунку на одну особу. Основну частку цієї суми займають страхові премії зі страхування життя (1227 євро на особу). Найбільше відставання за розміром премій в Україні від ЄС відзначається у секторі страхування життя. Показник щільності страхування життя в Україні становить лише 2,1 євро на особу, що у сім разів менше за мінімальний показник серед країн Європейського Союзу (15 євро на особу в Туреччині, 20 євро – у Румунії) (Наскільки актуальне... 2022).

Отже, хоча у 2024 році спостерігається певне зростання щільності страхування життя в Україні, цей показник досі залишається суттєво нижчим порівняно з європейськими країнами, що вказує на значний потенціал для розвитку цього сегмента ринку.

На 2024 рік показник проникнення страхування життя (співвідношення обсягу страхових премій до валового внутрішнього продукту) в європейських країнах значно варіюється. Загалом у Західній Європі цей показник вищий порівняно зі Східною Європою.

У 2024 році показник проникнення страхування в економіку України, який визначається як співвідношення обсягу залучених страховиками премій до валового внутрішнього продукту (ВВП), становив лише 0,7 %, що в 3–4 рази менше, ніж у країнах Східної Європи, та у 7–10 разів менше, ніж у Західній Європі. Для порівняння, у Польщі цей показник дорівнює 2,3 % ВВП. Загалом у розвинених європейських країнах рівень проникнення страхування вищий і може досягати близько 9–11 % ВВП. Показник проникнення страхування життя в Україні становить 0,21 % (Мінфін, 2025). Найвищий рівень проникнення страхування життя у 2024 році спостерігали в Данії та Фінляндії, з показниками приблизно 11,2 % та 10 % відповідно. Найбільша частка премій на страхування життя у загальному обсязі валових премій – 82,6 % (Швеція), щільність страхування на одну особу – 81551 євро (Ліхтенштейн). Загалом у 14 країнах Європи рівень проникнення страхування життя становив 5 % або більше (Statista, 2025). Найбільшим сегментом компаній зі страхування життя та ануїтетів у Сполучених Штатах були ануїтети. У 2024 році валові ануїтетні премії становили майже 500 мільярдів доларів США порівняно з 214 мільярдами доларів США премій зі страхування життя (Європейське управління... 2024).

Отже, ці дані свідчать про значний потенціал для розвитку ринку страхування

життя в Україні та інших країнах із низьким рівнем проникнення страхових послуг.

Розглянемо, за рахунок впровадження яких заходів є можливість розкрити наявний потенціал ринку страхування життя.

Цифровізація процесів. Впровадження онлайн-платформ для укладання договорів страхування, автоматизація обробки заявок і врегулювання страхових випадків, використання штучного інтелекту для персоналізованих пропозицій.

Впровадження інноваційних страхових продуктів. Розвиток індексованого страхування життя (вид страхування, де страхова сума або інвестиційна складова прив'язана до певного індексу (наприклад, фондового ринку або інфляції)). Це дозволяє зберегти купівельну спроможність страхових виплат і потенційно збільшити дохідність), створення комбінованих продуктів (страхування життя + інвестиції/пенсійне забезпечення), впровадження програм страхування здоров'я з елементами профілактики захворювань.

Підвищення фінансової грамотності населення. Проведення інформаційних та освітніх кампаній, інформування населення про важливість страхування життя як частини фінансового планування.

Перехід на європейські стандарти. Остаточна гармонізація українського законодавства з директивами ЄС, виконання вимог до прозорості діяльності страховиків, запровадження стандартів прозорості у формуванні страхових продуктів.

Розвиток партнерських програм у страхуванні життя – це стратегія, яка передбачає співпрацю страховиків з іншими компаніями для створення спільних продуктів і розширення клієнтської бази. Колаборація страхування життя зі сферою охорони здоров'я (спільні програми між страховими компаніями та медичними установами, наприклад, страхування життя з додатковими послугами профілактичних медоглядів), банками (банки пропонують своїм клієнтам страхові продукти разом із кредитами чи депозитами, наприклад: страхування життя позичальника при оформленні іпотеки), ІТ-компаніями (розроблення додатків для управління страховими полісами, використання технологій для аналізу ризиків та персоналізації послуг) та інвестиційними фондами, створення ними спільних продуктів для довгострокових заощаджень, використання

інноваційних страхових продуктів у програмах корпоративних пенсій, впровадження крос-продажів у партнерських екосистемах (пропозиція супутніх послуг під час продажу основного продукту, наприклад, до страхування життя можна додати страхування здоров'я чи накопичувальний план). Впровадження таких заходів дасть змогу розширити спектр послуг для клієнтів, залучити нових клієнтів через надійних партнерів, підвищити довіру до страхових послуг завдяки відомим брендам-партнерам. Це створює взаємну вигоду: страховики отримують доступ до нових клієнтів, а партнери – додатковий сервіс для своїх клієнтів.

Застосування перестрахових операцій. В Україні відсутні професійні перестрахові компанії, перестраховування можуть здійснювати класичні страховики, але якщо в ризиковому страхуванні мають незначні за фінансовими вимірами перестрахові операції, то в перестрахованні життя за період 2022–2024 років – повний нуль. При цьому останніми роками обсяг ринку перестраховування життя та здоров'я значно зріс – від 170,39 млрд доларів США у 2023 році до 180,59 млрд доларів США у 2024 році при середньорічному темпі зростання (CAGR) 6,0 %. Очікується, що розмір ринку перестраховування життя та здоров'я значно зросте в наступні декілька років. У 2029 році він зросте до 223,17 млрд доларів США при середньорічному темпі зростання (CAGR) 5,4 %. Зростання у прогнозований період можна пояснити збільшенням хронічних захворювань та інвалідності, впливом COVID-19, зростанням населення середнього класу на ринках, що розвиваються, і зростанням вимог у секторі страхування життя. Основні тенденції у прогнозованому періоді передбачають впровадження автоматизованих платформ перестраховування, збільшення додатків штучного інтелекту, використання технології блокчейн і збільшення кількості злиттів та поглинань (У квітні 2023 року *Swiss Re Reinsurance Solutions Ltd.*, швейцарська компанія, яка надає послуги з перестраховування життя та здоров'я, уклала партнерство з *Benekiva*. Це партнерство використовує сильні сторони кожної компанії для створення інноваційної наскрізної платформи управління претензіями, яка підвищує операційну ефективність страховиків життя та

здоров'я та покращує досвід позовів бенефіціарів. Це партнерство використовує сильні сторони кожної компанії для створення інноваційної наскрізної платформи управління претензіями, яка підвищує операційну ефективність страховиків життя та здоров'я та покращує досвід позовів бенефіціарів. Підрозділ *Reinsurance Solutions* продовжує розглядати співпрацю з важливими партнерами як стратегічний пріоритет. *Benekiva* – це американська платформа для позовів та обслуговування, яка надає послуги з перестраховування життя та здоров'я) (Звіт про світовий ринок... 2025).

Munich Re інвестував значні кошти в технологію автоматизованого андеррайтингу, яку зараз планує вивести на наступний рівень, залучивши джерела зовнішніх даних третіх сторін для оцінки стану здоров'я заявників, зменшивши навантаження на них щодо надання інформації. Використовуючи методи штучного інтелекту, компанія може узагальнювати електронні медичні записи, що дозволяє андеррайтеру набагато швидше ухвалювати остаточне рішення (Wallace, 2025).

Отже, деякі позитивні інструменти вже знаходять застосування на страховому ринку України. Водночас наше дослідження свідчить, що залишаються не вирішеними багато питань ефективного функціонування ринку страхування життя в Україні.

Висновки. Впровадження міжнародних досвіду, стандартів та технологій в український сектор страхування життя може суттєво розширити перспективні напрями, збільшити конкурентоспроможність та модернізувати галузь. Україна має великий потенціал для зростання якості послуг страхових компаній, збільшення частки премій у страхуванні життя та рівня валових страхових виплат. Ринок страхування життя в Україні менший порівняно з європейськими країнами, що відкриває можливості для його розширення. Щільність та проникнення в галузі страхування життя в Україні значно нижча, ніж у більшості країн ЄС, що підкреслює необхідність удосконалення та розвитку страхових послуг загалом та із страхування життя зокрема.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

Волошина-Сідей, В. та Коверза, А., 2022. Сучасні підходи до дослідження потенціалу ринку страхування життя. *Економіка та суспільство*, 42 [online] Доступно: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-53> [Дата звернення 14 лютого 2025].

Європейське управління з питань страхування та професійного пенсійного забезпечення, 2024 [online] Доступно: https://www.eiopa.europa.eu/assets/insurance-overview-report/European_Insurance_Overview_2024.html#Life_Sector [Дата звернення 14 лютого 2025].

Звіт про світовий ринок перестраховування життя та здоров'я за 2024 рік, 2025 [online] Доступно: <https://www.thebusinessresearchcompany.com/report/life-and-health-reinsurance-global-market-report> [Дата звернення 14 лютого 2025].

Колос, Ю. та Гембаровська, Я., 2024. *Новий закон про страхування: ключові зміни* [online] Доступно: <https://eba.com.ua/novyy-zakon-pro-strahuvannya-klyuchovi-zminy/> [Дата звернення 12 лютого 2025].

Мінфін, 2025 [online] Доступно: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/> [Дата звернення 11 лютого 2025].

Наскільки актуальне страхування життя в Україні, 2022 [online] Доступно: https://www.slk.kh.ua/novini-kompanij/naskilki-aktualne-strahuvanna-zitta-v-ukraini.html?utm_source=chatgpt.com [Дата звернення 13 лютого 2025].

Національний банк України, 2025 [online] Доступно: <https://bank.gov.ua/> [Дата звернення 08 лютого 2025].

Про страхування: Закон України від 18.11. 2021 р. № 1909-IX у редакції від 01.01.2025 р. [online] 2025. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text> [Дата звернення 05 лютого 2025].

Федорович, І. М. та Панас, Н. М., 2024. Сучасні тенденції ринку страхування життя в Україні та перспективи його розвитку. *Ефективна економіка*, 1 [online] Доступно: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.1.66> [Дата звернення 14 лютого 2025].

Шкурко, В., 2022. Сектор перестраховування у фінансовій системі. *Scientia Fructuosa*, 143 (3), с. 93–102.

Directive 2002/83/EC of the European Parliament and of the Council of 5 November 2002 concerning life assurance, 2002 [online] Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32002L0083> [Accessed February 13, 2025].

FORINSURER, 2025 [online] Available at: <https://forinsurer.com/> [Accessed February 10, 2025].

Statista. *Співвідношення страхових премій внутрішнього ринку до ВВП у Європі у 2024 році за країнами* [online] 2025. Доступно: <https://www.statista.com/statistics/1060920/insurance-penetration-europe-by-country/> [Дата звернення 07 лютого 2025].

Thorburn, C., 2018. *Insurers: Too Many, Too Few, or «Just Right»? Initial Observations on a Cross-Country Dataset of Concentration and Competition Measures. Policy Research Working Paper 4578*. World Bank.

Wallace, M., 2025. *Munich Re on the role of reinsurance in reforming the L&H market* [online] Available at: <https://www.insurancebusinessmag.com/us/news/life-insurance/munich-re-on-the-role-of-reinsurance-in-reforming-the-landh-market-521865.aspx> [Accessed February 14, 2025].

Стаття надійшла 21.02.2025

